

Op weg naar een bewuste en zorgzame Oldenzaalse samenleving

Visie wonen, welzijn, zorg
Oldenzaal 2030

Voorwoord

We staan de komende jaren voor een uitdagend vraagstuk dat voortkomt uit zowel de dubbele vergrijzing als uit de behoefte aan geschikte huisvesting voor bewoners die écht ondersteuning en/of zorg nodig hebben. De vraag naar woonruimte met passende zorg en welzijn neemt de komende jaren fors toe. Tegelijkertijd hebben we te maken met krapte op de woningmarkt en tekorten in de zorgsector. In deze context zijn fysieke en sociale aspecten onlosmakelijk met elkaar verbonden. Gezien de complexiteit van deze uitdagingen heeft de Rijksoverheid beleidskaders opgesteld rondom wonen, welzijn en zorg. Vanuit de wet 'versterking regie op de volkshuisvesting' worden gemeenten verplicht gesteld een urgentieverordening te maken om bij woningtoewijzing voorrang te geven aan wettelijk bepaalde urgent woningzoekenden en een woonzorgvisie in hun volkshuisvestingsprogramma op te nemen. Bij het opstellen van deze visie moeten woningcorporaties, huurdersorganisaties en relevante zorgpartijen worden betrokken. Daarnaast moet elke gemeente in haar woonzorgvisie beleid opnemen voor alle aandachtsgroepen. Verder wijst het Rijksprogramma wonen, ondersteuning en zorg voor ouderen (WOZO) op de richting om ouderen in staat te stellen zo lang mogelijk zelfstandig te wonen. Vanuit de genoemde wet zijn gemeenten vanaf 2026 verplicht een woonzorgvisie op te nemen in hun volkshuisvestingsprogramma.

De voorliggende wonen, welzijn en zorgvisie is ontwikkeld vanuit de bovengenoemde achtergrond. Aan de hand van cijfers zijn de ontwikkelingen in kaart gebracht en de grootste opgaven benoemd. Voor deze opgaven zijn met stakeholders, betrokken partners en inwoners doelstellingen en oplossingsrichtingen ontwikkeld. Deze oplossingsrichtingen zijn vervolgens uitgewerkt in een uitvoeringsagenda. Hierin staat welke partij eigenaar is van welke richting, welke visie en

doelen beoogd worden en welke partijen betrokken zijn. Deze visie en uitvoeringsagenda komen mede voort uit het raadsakkoord, het Masterplan Sociaal Domein, de Regionale Woonzorgvisie 2024-2030 en de Woonagenda in Oldenzaal. Ook zijn de visie en de uitvoeringsagenda regelmatig gespiegeld aan de regionale vertaling van het Integraal Zorgakkoord (regioplan Twentse Koers en Twente Beter¹) en de lokale doorvertaling van de processen rondom dit onderwerp bij de provincie Overijssel, Twentse Koers en Twente Beter. Gemeenten zijn verplicht om in 2025 een woon- zorgvisie met lokale behoefte te hebben.

In Oldenzaal staan we voor de ondersteuning van onze inwoners, zodat iedereen mee kan doen en er een thuis is voor iedereen. Hierbij is het essentieel dat iedereen zich thuis voelt in het eigen huis en trots is op de woonomgeving. De woning moet passend zijn en de woonomgeving moet uitnodigen om naar buiten te gaan, zodat onze inwoners elkaar kunnen blijven ontmoeten en actief kunnen zijn. Het hebben van een geschikte woning maakt het gemakkelijker om deel te nemen aan de samenleving. Kortom, in Oldenzaal streven we naar een omgeving waar men naar elkaar omkijkt, tegenslag kan verwerken, zichzelf herstelt, ontwikkelt en weerbaarder maakt. Lukt het niet om elkaar te helpen of het ontbreekt iemand aan een netwerk, dan kan men een beroep doen op de beschikbare informele of formele hulp. We werken samen met bewoners en partners aan een krachtige samenleving met zelfredzame, gezonde en verbonden inwoners die zich veilig voelen.

Deze visie laat een verschuiving zien ten opzichte van de vorige woonzorgvisie van de gemeente Oldenzaal. Er is meer aandacht nodig voor een krachtige en zelfredzame samenleving. Meer en meer is het nodig om een samenleving te creëren, verbonden met elkaar.^{2 3} Om deze krachtige en zelfredzame samenleving te realiseren is de samenwerking tussen overheid, wonen-, welzijn-, zorgorganisaties steeds belangrijker en

¹ Regioplan Twente december 2023

² Masterplan sociaal domein en raadsakkoord gemeente Oldenzaal

³<https://www.iph.nl/kennisbank/zelf-het-spinnenweb-invullen/>

dat de samenleving bewuster wordt van de verschuiving naar een samenredzame samenleving. Dit is een samenleving waarin inwoners eigen regie nemen, naar elkaar omkijken en tijdig nadenken over uitdagingen in het leven. De visie wonen, welzijn, zorg geeft richting aan deze beweging die we met elkaar inzetten, zodat er een toekomstbestendige inrichting ontstaat waarin inwoners en professionals elkaar versterken in het gebruik van van schaarse middelen. In deze visie beperken wij ons tot de doelgroepen met een zorg of ondersteuningsvraag, te weten:

- ouderen (65+);
- mensen met lichamelijke, verstandelijke of psychische kwetsbaarheid;
- uitstromers uit instellingen (maatschappelijke opvang, beschermd wonen, GGZ, detentie, Jeugdzorg);
- mantelzorgers- en ontvangers.

Deze visie en uitvoeringsagenda zijn tot stand gekomen in samenwerking met inwoners, welzijnspartijen, (zorg)professionals, zorgorganisaties en de woningcorporatie. In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van partijen die hebben meegedacht.

Wethouders Murat Yildirim en Maaïke Rödel

1. Perspectieven wonen, welzijn en zorg

In dit hoofdstuk leest u eerst de algemene feiten en demografische ontwikkelingen. Dan leest u de perspectieven en de visies uit wonen, welzijn en zorg. Hierbij is het goed om de belangrijkste ontwikkelingen te kennen, om zo de visie op de toekomst en de stappen er naartoe te kunnen begrijpen.

1.1 Vertrekpunt

We zien dat er minder welzijn en zorg beschikbaar is de komende decennia. Daarnaast krijgen we te maken met een dubbele vergrijzing en zijn er minder mantelzorgers. Deze mantelzorgers staan ook nog eens onder grote druk. We zien dat inwoners zich nog niet bewust zijn van het veranderende speelveld en momenteel nog onvoldoende eigen regie pakken om tijdig de uitdagingen van het leven vorm te geven. De samenleving kijkt nog lang niet altijd naar elkaar om. Terwijl daar de sleutel tot de oplossing ligt. Positieve gezondheid kan helpen om het bewustzijn hierop te vergroten.

Bevolkingsontwikkeling

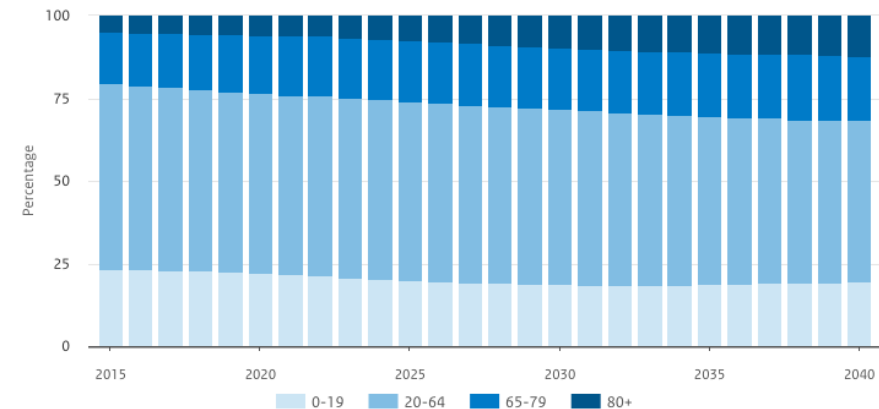
In 2023 heeft Oldenzaal 31.617 inwoners. In de periode 2023-2030 wordt er een krimp verwacht van 484 inwoners. De groep oudere inwoners neemt een steeds groter aandeel in van de totale bevolking.⁴ Daarbij komt dat mensen steeds ouder worden. 65-plussers maken straks bijna een derde deel uit van de Oldenzaalse bevolking.⁵

Leeftijd	Aantal 2023	Aantal 2030	Aantal 2040	Toename
65 - 79	5.740	5.790	5.770	30
80+	2.080	3.010	3.580	1.500
Totaal	7.820	8.800	9.350	1.530

⁴ ABF – Primos 2022

⁵ Bevolkingsstatistiek (CBS) i.c.m. Primos-prognose (ABF Research), bewerking RIVM

Leeftijdsopbouw Oldenzaal

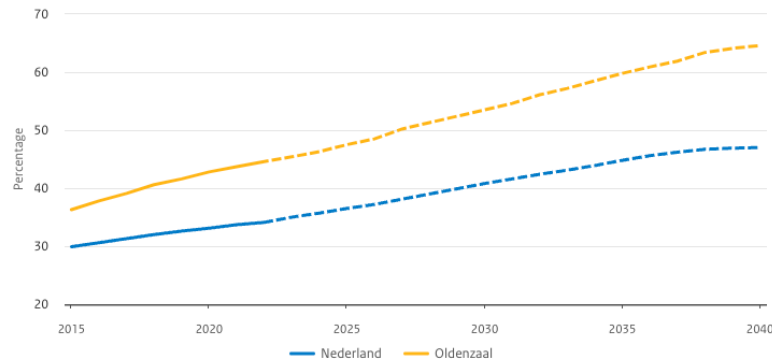

Ontwikkeling van de capaciteit om zorg te leveren (in- en formeel)

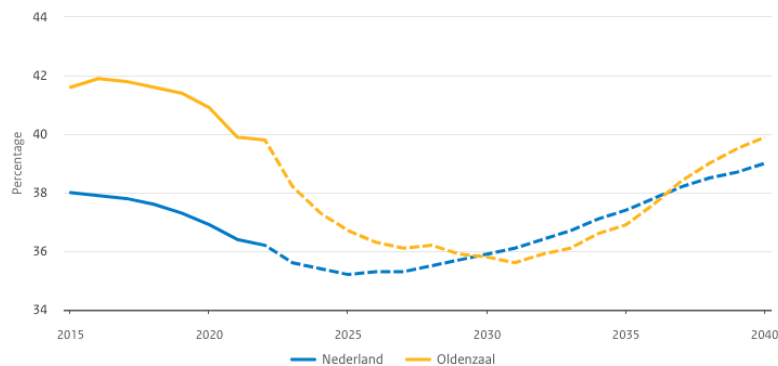
De groene druk laat de verhouding tussen de jeugd (0-20-jarigen) en de productieve leeftijdsgroep zien (20-65-jarigen). In 2023 is dat voor Oldenzaal 38,3%. En in 2030 is de verwachting dat dit 35,8% is. Dit is een krimp van 2,4%.⁶ Terwijl de grijze druk met 8,1% zal toenemen (65 jaar en ouder). Dit betekent dat de komende jaren minder arbeidspotentieel op de markt komt en een flinke uitstroom van arbeidspotentieel plaatsvindt. Er zullen in 2030 dus minder mensen beschikbaar zijn om onder andere in de zorg en welzijn te werken.

⁶ Bevolkingsstatistiek (CBS) i.c.m. Primose-prognose (ABF Research), bewerking RIVM

Grijze druk

Groene druk

Momenteel werkt al één op de zes mensen in Oldenzaal in de zorg.⁷ De arbeidsmarkt in de zorg is gespannen. Voorspellingen, van ABF Research, laten zien dat tekorten in de zorg en welzijn in Twente oplopen tot ca 2.500 vacatures in 2030. De zorg verleend door zorg- en welzijnsmedewerkers noemen we formele zorg. De zorg verleend door mantelzorgers noemen we informele zorg.

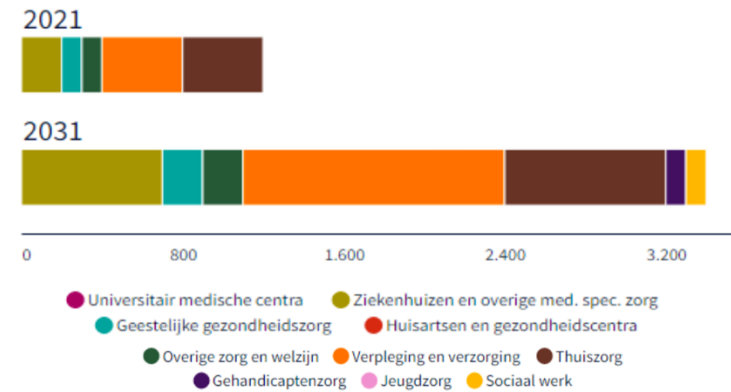
⁷ Basisbeeld regiobeeld Twente (2023)

⁸ Bevolkingsstatistiek (CBS) i.c.m. Primos-prognose (ABF Research)

⁹ Leren van het verleden; Kort historisch overzicht over de veranderende rollen van de sociaal werker in relatie tot de burger en de overheid. (Movisie, 2016)]

Arbeidsmarkttekort per branche

Twente, personen

Mantelzorgontwikkeling

Het potentieel van mantelzorg, betreft de ontwikkeling van het aantal 50- tot 65-jarige mantelzorgers per 85-jarig en ouder persoon in Oldenzaal. In 2023 is dit 7,1. De verwachting is dat dit in 2030 slechts 4,3 is en dat het daarna nog verder af zal nemen.⁸ Dit is te verklaren doordat het aandeel kinderloze stellen toenam met 10% bij de oorlogsgeneratie (1945-1955). Vervolgens nam dit toe naar 17% bij de in 1955 geboren personen. Minder kinderen betekent minder beschikbare mantelzorgers. Daarbij woont ook een deel van de kinderen ver weg en heeft een drukke baan waardoor mantelzorg lastig is.⁹ Het mantelzorgpotentieel neemt dus af, terwijl naar verwachting een groter beroep wordt gedaan op de informele zorg- en netwerken. Hier staat tegenover dat steeds meer 65-plussers vitaal blijven zodat ook zij mantelzorgtaken kunnen verrichten.¹⁰

¹⁰ [Regiobeelden dejuistezorgopdejuisteplek.nl](https://regiobeelden.dejuistezorgopdejuisteplek.nl)

1.2 Perspectief wonen

Ouderen

Waar inwoners in de verzorgingsstaat nog konden rekenen op een plek in het bejaardentehuis, past het in de huidige tijdsgeest om zo lang mogelijk zelfstandig te wonen. Met het scheiden van wonen en zorg zijn de bejaardentehuizen afgeschaft in Nederland. Beweegreden voor het afschaffen van de bejaardentehuizen was dat mensen vaak onnodig verzorgd werden en de eigenlijke wens van veel mensen is om zo zelfstandig mogelijk te blijven. Langer zelfstandig wonen zorgt voor nieuwe uitdagingen. Het zorgt er bijvoorbeeld voor dat ouderen langer in een eengezinswoning blijven wonen, waardoor deze niet vrijkomt voor een jong gezin. Of het zorgt voor woningen die onvoldoende geschikt zijn om eigen regie op de uitdagingen van het leven vorm te kunnen geven. Duidelijk is dat de bestaande woningvoorraad nog niet voldoende is aangepast aan de nieuwe werkelijkheid van langer zelfstandig wonen en om zelfredzaam te blijven. Er is een gat ontstaan tussen zelfstandig thuis wonen en opgenomen worden in een verpleeghuis. Om dit gat op te lossen zal gekeken moeten worden naar de mogelijkheden die binnen de bestaande bouw zijn te realiseren en naar nieuwe woonvormen, die keuzemogelijkheid bieden.

Andere doelgroepen

Het scheiden van wonen en zorg heeft naast dat het betrekking heeft op ouderen, ook betrekking op mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische kwetsbaarheid. Ook vanuit de gehandicaptensector en de geestelijke gezondheidszorgsector blijven mensen steeds langer thuis wonen en woont men minder vaak in een intramurale setting. Zowel andere doelgroepen als reguliere woningzoekenden doen een beroep op de schaarse betaalbare woningen. In het kader van het faciliteren van aandachtsgroepen is het essentieel om te erkennen dat een woning fungeert als een veilige basis waaruit zij hun leven verder kunnen opbouwen. Het is daarom van groot belang om naast aandacht voor de

woningen, bijzondere aandacht te besteden aan een zachte landing in de wijk voor deze groepen. Specifiek voor deze aandachtsgroepen staan gemeenten voor de taak om huisvestings- en een urgentieverordening op te stellen. Urgente doelgroepen krijgen op basis van deze verordening prioriteit bij woningtoewijzing. Per gemeente in Twente zijn de huidige aantallen in beeld gebracht. De gemeenten hebben uitgesproken te streven naar een evenwichtige verdeling van deze urgente doelgroepen in Twente.

De situatie in Oldenzaal

Geclusterde woningen

Huidig aanbod geclusterd wonen ouderen

Als we het hebben over de geclusterde wooneenheden waar (overwegend) ouderen permanent en zelfstandig wonen met een fysieke, gezamenlijke ruimte voor ontmoeting, dan spreken we over 503 woningen in heel Oldenzaal. Het gaat hierbij om woningen die voldoen aan de volgende punten;

- Een cluster van minimaal vijf wooneenheden, geen maximum.
- Er is een gezamenlijke ruimte die gericht is op ontmoeting.
- De woonvorm is voor minimaal 50% bestemd voor 55-plussers.
- Het gaat niet om intramurale zorginstellingen. Er kan sprake zijn van gezamenlijk ingekochte zorg- en/of servicediensten, maar dit is niet noodzakelijk.¹¹

Gewenst aanbod geclusterd wonen ouderen

De uitdaging is om differentiatie aan te brengen in de bestaande woon- en leefconcepten in Oldenzaal. Tot 2030 is er behoefte aan extra geclusterde woningen. Veel ouderen wonen in een relatief goedkope huur- of koopwoning in de Thij en Zuid-Berghuizen, waarbij doorstroming naar een duurdere ouderenwoning niet mogelijk is. Het realiseren van geclusterd wonen, zowel in de huur- als in de koopsector, is de beste

¹¹ WBO Wonen, invulformat geclusterde woonvormen senioren (4), 2023

oplossing. Zo worden woningen voor alle ouderen bereikbaar, ongeacht de financiële situatie of huidige woning.

De gewenste invulling van geclusterd wonen laat zien dat er tot 2040 meer behoefte komt aan ‘hofjeswonen’ in appartementen en grondgebonden woningen.¹²

Samenwerken aan de uitdaging op wonen

Het aantal ouderen in de samenleving zal naar verhouding sterk toenemen, ook in Oldenzaal. Nederland is wat betreft huisvesting momenteel nog niet klaar voor de toenemende groep ouderen. Om ervoor te zorgen dat ouderen nu en in de toekomst prettig kunnen wonen, is een inhaalslag nodig. Het doel van het programma ‘Wonen en zorg voor ouderen’ van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is dat ouderen in een geschikte woning en leefomgeving met plezier kunnen wonen en kunnen verhuizen als ze dat willen. Om dat te realiseren moet er, mede door de vergrijzing, veel voor ouderen worden gebouwd. Door woningen op maat voor ouderen te bouwen, wordt de verhuisketen op gang gebracht.

Het volgende wordt, in samenwerking met sectorpartijen, landelijk bewerkstelligd:

1. Het versnellen van woningbouw. Van de 900.000 woningen die tot en met 2030 worden gebouwd, zijn minstens 290.000 woningen geschikt voor ouderen.
2. Ouderen informeren en ontzorgen en de doorstroming verbeteren. Ervoor zorgen dat ouderen in de voor hen geschikte woningen terecht komen. Door een toename van het aantal verhuisbewegingen van ouderen wordt de doorstroming in de algehele woningvoorraad gerealiseerd.
3. Een leefomgeving realiseren die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten.

¹²<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrJoiYjc5Mik1ZGYtZDRkZS00MGVklWFhNTgtZjEzMzQ3NzAzZTFhIiwidCl6iBmZmNINtk3LWZhYyYtNGFmOS05MzAzLWYyZDc5MTdmMGO2ZisImMIOjI9>

Zorgen dat naast de woning, ook de leefomgeving is aangepast aan ouderen, zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen.¹³

Deze landelijke opgave geeft richting, maar vraagt om regionale uitwerking en uitvoering. In het kader van de woondeals gaat het Rijk samen met medeoverheden, corporaties en zorgkantoren de regionale opgave ouderenhuisvesting vaststellen. De opgave aan ouderenhuisvesting zal onderdeel worden van het gemeentelijk volkshuisvestingprogramma, waarvan beoogd is dat elke gemeente dit programma in 2026 heeft opgesteld.

Ouderenhuisvestingsopgave Oldenzaal

De provincie Overijssel heeft uitgerekend wat er per gemeente bijgebouwd moet worden voor ouderen. Deze cijfers zijn met de rijksoverheid afgestemd en voor elke gemeente gebaseerd op dezelfde aanname. Deze cijfers worden toegevoegd aan de bestaande provinciale woondeal. De ouderenhuisvestingsopgave, gewenste toename tot en met 2030 is voor Oldenzaal als volgt:

Zorggeschikte woningen	155
Geclusterde woningen	140
Nultredenwoningen	380
Totale ouderenhuisvesting	675

Hierbij moet worden opgemerkt dat wanneer meer inwoners met een indicatie voor de Wet langdurige zorg (Wlz) gaan ontvangen buiten een zorginstelling, er een groter aandeel geclusterde woningen nodig kan zijn ten koste van zorggeschikte en nultredenwoningen. Voor de zorggeschikte woningen wordt gekeken naar uitbreiding door nieuwbouw. Voor geclusterde en nultredenwoningen wordt naast nieuwbouw ook gekeken naar het aanpassen van bestaande gebouwen en woningen. Een belangrijk doel voor een toekomstbestendige

¹³<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-b02c031a0d6f3b17a3002c526b3ee4b8acf2f1d1/pdf>

woonzorgomgeving is het bevorderen van flexibele en duurzame nultredenwoningen.

Daarnaast is het van belang om de kloof tussen zelfstandig wonen en verpleeghuiszorg aan te pakken. Het is de uitdaging om nieuwe geclusterde woonzorginitiatieven te ontwikkelen en wooncirkels te creëren. Door ontmoetingsruimten slim te centraliseren binnen woonzorgcirkels kunnen hier gericht middelen op ingezet worden. We streven naar een inclusieve en leefbare woonomgeving. Vanuit de inventarisatie 'Veerkracht' wordt bekeken wat de verschillende wijken nodig hebben om onafhankelijk van een levensloop in de wijk te kunnen blijven wonen.

Tot slot is het bevorderen van doorstroming een essentieel aspect evenals het creëren van dementievriendelijke wijken.

Woonopgave bijzondere doelgroepen

Voor de huisvestingsopgaven voor verschillende aandachtsgroepen wordt verwezen naar de "Monitor Gezond Wonen" van Companen en het "Dashboard Aandachtsgroepen" van Tellers & Benoemers /HHM. Hierin staat meer informatie over aantallen van diverse aandachtsgroepen per gemeente/regio.

Als we kijken naar de huisvestingsopgave voor mensen met een verstandelijke beperking in Twente ziet de opgave er als volgt uit.

	Doorrekening opgave tot 2040	Prognose opgave tot 2040
Geclusterd wonen	- 235	-1.185
Gespikkeld wonen	+ 300	+ 110

De focus ligt hierbij op de beschikbaarheid van reguliere woningen en het bevorderen van inclusieve woonomgevingen waarbij gemeenten van regionaal naar lokaal bewegen en van opvang naar wonen gaan. Ook ligt de focus op het realiseren van voldoende betaalbare en passende woningen.

De Oldenzaalse opgave is momenteel nog niet bekend. Wel hebben de gemeenten uitgesproken te streven naar een evenwichtige verdeling van deze groepen in Twente.

1.3 Perspectief welzijn

Inwoners zijn nog gewend aan de verzorgingsstaat, waarbij het sociaal systeem zo is ingericht dat de overheid verantwoordelijk is om zorg te dragen voor het welzijn van haar burgers. Welzijn gevormd door toegang tot scholing en onderwijs, huisvesting, gezondheidszorg, werkgelegenheid, maar ook sociale voorzieningen als uitkeringen en toeslagen. Nu de bevolking vergrijsd en verschillende doelgroepen steeds vaker zelfstandig wonen stijgt de vraag naar welzijn en zorg. Tegelijkertijd zijn er minder mensen beschikbaar voor zorg en welzijn en zijn de budgetten beperkt. Dit maakt dat de verzorgingsstaat niet meer vanzelfsprekend is. Inwoners zijn steeds meer zelf aan zet. Er komt een grotere focus op preventie en eigen verantwoordelijkheid. Het vraagt om nog meer om te zien naar elkaar, waarbij (digitale of technologische) hulpmiddelen ook mogelijk zijn.

Eigen regie met positieve gezondheid

Om te kunnen koersen op een samenleving die samenredzaam is en waarin inwoners eigen regie pakken om tijdig de uitdagingen van het leven vorm te geven, helpt het perspectief van positieve gezondheid. Positieve gezondheid is een bredere kijk op gezondheid, uitgewerkt in zes dimensies, te weten; lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren. Met die bredere benadering draag je bij aan het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. Én om zo veel mogelijk eigen regie te voeren. Zo is niet langer de aanwezigheid van ziekten en beperkingen het uitgangspunt, maar het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren. Mede vanuit het Oldenzaalse plan vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord geven we hier lokaal vorm aan.

Ontwikkeling van het welzijnswerk¹⁴

Recente ontwikkelingen die invloed hebben op het huidige welzijnswerk zijn de volgende:

- Het opleidingsniveau van inwoners is hoger geworden in de afgelopen jaren, waardoor behoeftes veranderen. Er ontstaat meer financiële ruimte en inzet van eigen regie.
- Mobiliteit van inwoners is toegenomen, waardoor vertrouwde relaties niet vanzelfsprekend dicht bij elkaar wonen.
- Digitalisering in en van de samenleving: ondersteunende systemen zijn digitaal te benaderen, dit vergt nieuwe vaardigheden. Tevens biedt het ook de mogelijkheid om makkelijker en langer contact te houden met familie en andere relaties.
- Invloeden op wereldniveau, zoals Covid-19, oorlogen, klimaatveranderingen, vragen van het individu een bijdrage te leveren om het collectief goed te houden.

Onze samenleving ontwikkelt zich steeds meer richting een participatiesamenleving ten aanzien van de verhouding tussen burger en overheid. Het welzijns- of sociaal werk werkt hier ondersteunend aan. Om op de hedendaagse problemen een antwoord te krijgen, willen we de inwoners aan zet laten, hen weer 'eigenaar' laten worden van problemen in het dagelijks leven. We doen daarom een beroep op de gemeenschapskracht, om het Oldenzaalse 'noaberschap' op nieuwe manieren vorm te geven die aansluiten bij de samenleving van nu. Het sociaal werk is cruciaal in wijken en buurten en 'de sterke sociale basis'.

Ontmoeten

Als mensen kwetsbaar zijn, zijn de sociale netwerken vaak kleiner. Door een digitale samenleving is tevens het ontmoeten veranderd.¹⁵ Zelfstandig alleen in een eigen woning wonen, zorgt in de praktijk voor

¹⁴ Leren van het verleden; Kort historisch overzicht over de veranderende rollen van de sociaal werker in relatie tot de burger en de overheid. (Movisie, 2016)

¹⁵ [Regiobeelden.dejuistezorgopdejuisteplek.nl](https://regiobeelden.dejuistezorgopdejuisteplek.nl)

meer vereenzaming achter de voordeur. Vereenzaming kan leiden tot onnodig dure zorg, crisisopvang en ziekenhuisbedden die lang bezet blijven als het mis gaat. Daarnaast legt het een druk op mantelzorgers.¹⁶ Vereenzaming tegengaan helpt niet alleen de persoon die zich eenzaam voelt, maar het scheelt ook zorg. Niet voor niets wordt gezegd: “Een ons aan welzijn, scheelt een kilo aan zorg.” De nabijheid van voorzieningen, zoals een wijkgezondheidscentrum, supermarkt, apotheek, ontmoetingsruimte en openbaar vervoer is voor inwoners die écht ondersteuning en/of zorg nodig hebben relevant.

Dementievriendelijke wijken

We hebben speciale aandacht voor het creëren van dementievriendelijke wijken. Deze wijken zijn ontworpen met het oog op de behoeften en uitdagingen van mensen met dementie en ze bieden een omgeving die de zelfstandigheid, veiligheid en welzijn van deze individuen bevordert. Bovendien bevorderen ze begrip en bewustzijn in de bredere gemeenschap, wat stigma's rond dementie kan verminderen. Dit sluit aan bij de aanpak van Dementievriendelijk Oldenzaal.

Meedoen en jezelf kunnen zijn

Voor onze inwoners is er een plek voor iedereen. Thuis en in de buurt draait om het creëren van een omgeving waarbij het vanzelfsprekend is om erbij te horen, jezelf te kunnen zijn en actief deel te nemen aan de samenleving. De focus is gericht op het integreren van mensen met een ondersteuningsvraag in reguliere woonomgevingen binnen de lokale gemeenschap. Deze verschuiving beoogt een inclusievere samenleving te bevorderen, waarbij mensen met diverse achtergronden volwaardig deelnemen aan het dagelijkse leven in hun eigen buurt of wijk.

---

¹⁶ Oud en zelfstandig in 2030, Een reisadvies Commissie Toekomst zorg thuiswonende ouderen aan Ministerie Volksgezondheid, welzijn en sport, januari 2020

1.4 Perspectief zorg

Nu de bevolking vergrijst, de vraag naar zorg stijgt en er minder mensen beschikbaar zijn om zorg te bieden is de verzorgingsstaat niet meer vanzelfsprekend. Het gevolg hiervan is dat de zorg zoals we die kennen, niet meer haalbaar is. Er is schaarste in het zorgaanbod, waardoor passende zorg wordt geboden en aanbieders de zorg richten op datgene wat écht nodig is, aan de mensen die het écht nodig hebben. Over het algemeen zijn dit zwaardere en complexere zorgvragen dan een aantal jaar geleden. Daarnaast wordt deze zorg steeds meer in de thuissituatie geleverd in plaats van in het voorheen bekende bejaardentehuis of in een instelling. Dit brengt nieuwe uitdagingen met zich mee. Bijvoorbeeld hoe ondersteuning bij inwoners thuis geleverd kan worden. Een ding is zeker, inwoners krijgen niet meer vanzelfsprekend zorg en zijn dus zelf aan zet om zo lang als mogelijk en zo goed mogelijk voor zichzelf en voor mede-inwoners te zorgen. Werken vanuit positieve gezondheid helpt om dit te realiseren.

Als wij kijken naar het rijksoverheidsbeleid de afgelopen jaren zijn er twee lijnen zichtbaar:

1. Scheiden van wonen en zorg.
2. Terugdringen van de uitgaven in de zorg.

Scheiden van wonen en zorg

De inzet op scheiden van wonen en zorg is al jaren overheidsbeleid. Het idee is dat ieder mens zo lang mogelijk zelfstandig eigen keuzes kan maken. Daarom is er ingezet op groei van het zelfstandig wonen in de wijk, waar hulp en begeleiding individueel ingekocht wordt en het afremmen van de groei, maar wel met behoud van verpleeghuiszorg. Programma's worden door verschillende bronnen gefinancierd, zoals gemeenten voor de Wmo, de overheid voor de Wlz en zorgverzekeraars voor de ZVW.

¹⁷ [Zorguitgaven, ons een zorg? \(cpb.nl\) oktober 22](#)

Terugdringen van de uitgaven in de zorg

Zorgkosten nemen vanwege de enorme vergrijzing in Nederland fors toe. De kosten stijgen harder dan de inkomsten van Nederland ofwel ons Bruto Binnenlands Product. Daarom is het belangrijk om de zorgkosten gelijk te houden.¹⁷

In lijn met het overheidsbeleid is de ambitie van het zorgkantoor om de capaciteit aan intramurale zorg stabiel te houden en meer zorg thuis te leveren. In de praktijk zorgt dit uitgangspunt voor de nodige spanning en vergroot de druk op de eerste lijn, met name bij de huisartsenzorg en wijkverpleging. Gezien de beperkte capaciteit en de complexiteit van zorgvragen is het voor de huidige huisartsen steeds lastiger om zorg te leveren aan inwoners die dat écht nodig hebben. In het programma 'Medisch-Generalistische Zorg (MGZ) in de regio' van het ministerie van VWS, worden gezamenlijk stappen gezet om toekomstbestendige medische zorg te realiseren.¹⁸

Het leveren van zorg en ondersteuning thuis kan bijvoorbeeld in de vorm van een Volledig Pakket Thuis (VPT) of Modulair Pakket Thuis (MPT). Deze vormen van zorg worden geleverd aan mensen die recht hebben op langdurige zorg volgens de Wlz en thuis willen blijven wonen in plaats van in een instelling, maar die wel intensieve zorg en ondersteuning nodig hebben. Geriatrische revalidatiezorg (GRZ) en respijtzorg zijn complexe zorgvormen die per gemeente en niet per wijk georganiseerd kunnen worden. Deze zijn vaak gelieerd aan plaatsen waar verpleeghuizen zijn gevestigd. In Oldenzaal staan de verpleeghuizen de komende jaren op de vaste, vertrouwde plekken.

Het zorgkantoorbeleid is gericht op het, samen met de zorgaanbieders, realiseren van de juiste vormen van huisvesting en zorglevering. Het VPT wordt hierbij beleidsmatig nadrukkelijker opgepakt. De toekomst zal

¹⁸ <https://www.vilans.nl/wat-doen-we/nieuwe-beweging-regiobrede-medisch-generalistische-zorg>

uitwijzen hoe de verhouding tussen MPT en VPT zich zal ontwikkelen.¹⁹ In 2023 hebben 1.600 cliënten in Oldenzaal wijkverpleging gekregen. De verwachting is dat dit aantal tot 2030 stijgt naar 1.970. Hiervan zal een deel overgaan in VPT en MPT zorg.

Er zijn in Oldenzaal vijf verpleeghuislocaties voor hoog complexe, zware zorg en revalidatiezorg, namelijk:

Zorginstelling	Locatie	Aantal plekken en soort zorg
Zorgfederatie Oldenzaal	Mariahof	45 plekken beschermd wonen met zorg
Zorgfederatie Oldenzaal	Scholtenhof	72 plekken beschermd wonen met zorg
Zorggroep Sint Maarten	Gereia	36 plaatsen geriatrische revalidatie zorg (GRZ) (kortdurende zorg) met een regionale functie, 64 plekken hoog complexe verpleeghuiszorg langdurig verblijf
Zorggroep Sint Maarten	Molenkamp	114 plekken hoog complexe verpleeghuiszorg langdurig verblijf waarvan 3-4 plekken tijdelijk verblijf. In deze locatie is een Hospice (een Bijna Thuis Huis) van de stichting Leendert Vriel Noord Oost Twente voor 5 gasten t.b.v. een regionale functie waar de Zorggroep Sint Maarten palliatieve wijkzorg levert.
Zorggroep Sint Maarten	Zonnestraal	42 plekken hoog complexe verpleeghuiszorg langdurig verblijf (met ook de mogelijkheid echtparen samen te laten wonen).

Er zijn in Oldenzaal tien locaties waar mensen met een verstandelijke handicap en/of GGZ-problematiek wonen, namelijk.

Zorginstelling	Locatie	Aantal plekken en soort zorg
J.P. Van de Bent	Klompemaker	12 plekken mix GGZ + VG
J.P. Van de Bent	Ardennenlaan	4 plekken VG + LG
J.P. Van de Bent	Vlaanderenlaan	7 plekken VG
J.P. Van de Bent	Kempenlaan	4 plekken VG
J.P. Van de Bent	Erve Klopper	12 plekken mix GGZ + VG

J.P. Van de Bent	Bisschopsmolen	10 plekken mix GGZ + VG
RIBW	Veldheeren	20 plekken GGZ-C
Aveleijn	Molenstraat	11 plekken VG
Aveleijn	De Hunenborg	30 plekken VG
Aveleijn	Citadel	13 plekken VG

Samenwerken aan de uitdagingen op zorg

In 2023 zijn diverse landelijke akkoorden opgesteld op het gebied van gezondheid, zorg en ondersteuning. Zo is er het Integraal Zorgakkoord (IZA), Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO). Deze akkoorden benadrukken het belang van samenwerking tussen organisaties vanuit verschillende domeinen en richten zich op: passende zorg en ondersteuning, samen met de cliënt, op de juiste plek en met nadruk op gezondheid.

WOZO²⁰ geeft aan dat de manier waarop ouderen zorg en ondersteuning krijgen, verandert naar het stimuleren (reablement) van:

- Ouderen om zoveel mogelijk zelf te blijven doen en regelen.
- Ouderen om zo lang mogelijk zorg en ondersteuning aan huis te krijgen.
- Ouderen om zorg digitaal te ontvangen als dat kan.

Op Twentse schaal wordt binnen de Twentse Koers en Twente Beter samengewerkt op de uitdagingen in de zorg vanuit het IZA. Twentse Koers is een strategische samenwerking tussen de veertien Twentse gemeenten, zorgverzekeraar en zorgkantoor Menzis, GGD Twente en provincie Overijssel waarin de gezamenlijke koers op gezondheid en goede zorg in Twente is geborgd. Inmiddels is er een regioplan Twentse Koers opgesteld, wat uiteindelijk lokaal zijn beslag zal krijgen. Gemeenten kunnen focus aanbrengen in welke projecten ze vanuit regioplan willen uitvoeren. De onderwerpen hebben onder meer betrekking op: de

¹⁹ <https://twentsekoers.nl/wp-content/uploads/2023/06/Basis-regiobeeld-Twente-2023.pdf>

²⁰ [Programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen \(WOZO\) | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

ontwikkeling van mentale gezondheidscentra, gezond en zelfredzaam ouder worden.

Twente Beter is een netwerk van zorgorganisaties, gemeenten, Menzis en zorgkantoor dat heeft afgesproken om zich samen sterk te maken voor de transformatie in de zorg- en welzijnssector die nodig is. Twente Beter als netwerk doet dit door middel van aanjagen, inspireren en verbinden. Van ziekte en zorg, naar gezondheid en gedrag staat hierin centraal. Dit voor de doelgroepen ouderen, mensen met een beperking en mensen met GGZ-problematiek. Een deel van deze laatste groep, mensen met verward gedrag die thuis wonen, verdient speciale aandacht van alle partijen evenals mensen in de buurt.

Voor het GALA is er inmiddels een lokaal plan van aanpak opgesteld dat de komende jaren samen met lokale partners zal worden uitgevoerd. Belangrijke onderdelen hiervan zijn onder meer: valpreventie, welzijn op recept, mentale gezondheid en gezond gewicht. Ook in het kader van de wonen-, welzijn-, zorgopgaves en vanuit het willen voorkomen van zorg en het versterken van de zelfredzaamheid speelt het GALA een belangrijke rol van betekenis.

2. Opgaven en actielijnen

In dit hoofdstuk leest u over de vier grootste opgaven in Oldenzaal en de acties waarop ingezet wordt. In bijlage 1 zijn de actielijnen samengevat in een uitvoeringsagenda.

Vanuit de perspectieven wonen, welzijn en zorg is duidelijk geworden dat de samenleving en daarmee de inwoners aan zet zijn om meer voor elkaar en voor zichzelf te zorgen. Dit vraagt om eigen regie tot het moment dat het écht nodig is terug te vallen op ondersteuning vanuit wonen, welzijn en zorg.

Dit vooruitzicht vraagt een forse inzet. Oldenzaal staat voor drie grote opgaven:

1. Zo zelfstandig mogelijk.
2. Samen behulpzaam in de buurt.
3. Zorg voor mensen die het echt nodig hebben.

2.1 Zo zelfstandig mogelijk

Wat is de opgave?

We zien dat inwoners momenteel nog niet altijd voldoende eigen regie pakken om tijdig de uitdagingen van het leven vorm te geven. De samenleving kijkt nog niet altijd voldoende naar elkaar om. De opgave is dat mensen gaan begrijpen dat door zelf tijdig eigen verantwoordelijkheid en regie te nemen voordat de uitdagingen van het leven toenemen, een positieve invloed heeft op de eigen kwaliteit van leven. Dit vraagt een andere mindset van mensen.

Hoe we dat bereiken

Actielijn 1: Bewustzijn vergroten in de samenleving

Actie 1.1: Bewustwordingscampagnes

Om de samenleving bewuster te maken van de ontwikkeling naar een

samenredzame samenleving sluiten we aan bij landelijke en regionale campagnes over eigen regie, omgaan met mensen die écht ondersteuning en/of zorg nodig hebben in de buurt en zelfredzaam ouder worden. Een voorbeeld van een landelijk campagne is de campagne Praat vandaag over Morgen van VWS. Het bundelen van reeds bestaande campagnes helpt om eenheid en herkenning in de boodschap te creëren.

Actie 1.2: In gesprek gaan met inwoners en wonen, welzijn- en zorg professionals

Er worden bijeenkomsten georganiseerd, bij voorkeur ook op initiatief van inwoners zelf, over thema's die verband houden met zelfstandig blijven. Te denken valt aan een thema als digivaardigheid, gemeenschapskracht of krachtig oud worden. Er kan samengewerkt worden met belangengroeperingen zoals de KBO-senioren Overijssel die een rol kunnen spelen bij het faciliteren van dit soort bijeenkomsten. Er kan gewerkt worden met het regionale informatiepakket Bennie Oud vanuit de Twentse Koers. Dit pakket biedt organisaties in Oldenzaal concrete handvatten voor het organiseren van bijeenkomsten rondom gezond en zelfredzaam ouder worden.

Daarnaast is het belangrijk om individueel het gesprek met ouderen/inwoners te voeren. Dit kan bijvoorbeeld aan de orde komen tijdens de al bestaande gesprekken die de (vrijwillige) ouderenadviseurs in Oldenzaal voeren met de oudere inwoner.

Het is ook nodig om het gesprek hierover aan te gaan, met alle betrokken organisaties in de keten om de gewenste beweging met elkaar te kunnen maken. Het is van belang elkaars opgave in te zien, te begrijpen wat welke organisatie wel of niet kan bijdragen en om elkaars taal te verstaan. De gesprekken moeten op bestuurs-, beleids- en medewerkersniveau plaatsvinden op bestaande tafels die daar al voor zijn. Dit zou bijvoorbeeld kunnen via het Netwerk Welzijn en Zorg Oldenzaal. Zij

organiseren al enige jaren thematische zorg- en welzijnscafés, waarbij professionals werkzaam in Oldenzaal elkaar informeel ontmoeten.

Actielijn 2: Meer mensen in een passende woning

Actie 2.1: Bestaande huurwoningvoorraad inventariseren op toegankelijkheid

WBO Wonen inventariseert haar woningvoorraad op toe- en doorgankelijkheid van een woning. Hiermee wordt duidelijk of de woning bruikbaar is voor mensen die een fysieke beperking ervaren. Hiermee wordt inzicht verkregen in het beschikbare aandeel woningen dat geschikt is om zelfstandig te blijven wonen met een fysieke beperking.

Actie 2.2: Voldoende goede, passende, betaalbare en beschikbare woningen voor ouderen en aandachtsgroepen

Versnelling van nieuwbouw en meer flexibiliteit. In Oldenzaal is er druk op de woningmarkt, niet alleen voor ouderen. In de Woonagenda²¹ is afgesproken om 1.000 woningen te realiseren in de periode 2021-2030. Dit betekent dat er gemiddeld 100 woningen per jaar worden gerealiseerd, waarvan minimaal 30 door WBO Wonen. Hierbij zet WBO Wonen in op fabrieksmatig bouwen, waarmee het bouwproces versneld kan worden en uitstel van verkoop en sloop waar mogelijk. Hierin wordt wanneer nodig op tijd bijgestuurd door een jaarlijkse monitoring. Bij de ontwikkeling van goede, passende en betaalbare woningen is ook aandacht voor wijkopbouw en inclusie.

Verder ontwikkelen we woon- leefconcepten voor het leveren van een zware zorgvraag thuis. Regionaal zijn er afspraken gemaakt over de opgave voor ouderenhuisvesting tot en met 2030 per gemeente. Deze opgave heeft betrekking op: nultredenwoningen, geclusterde woningen en zorggeschikte woningen (zie ook hoofdstuk 1/perspectief wonen). De opgave per gemeente voor wat betreft de huisvesting van urgente

doelgroepen wordt de komende tijd nog verder uitgewerkt. Wat betreft deze laatste groepen is al wel duidelijk dat de gemeenten in de regio streven naar een Fair Shair verdeling.

Actie 2.3: Doorstroming op gang brengen²²

In 2024 onderzoeken gemeente, welzijnspartijen en de woningcorporatie mogelijkheden om doorstroming te bevorderen. Hierbij wordt ook gekeken naar mogelijke tussenwoningvormen. Ook bij deze actie is bewustwording van belang. Onder andere de ouderenbonden gaan zich hier de komende periode voor inzetten.

Actie 2.4: (Thuis)technologie en hulpmiddelen introduceren bij inwoners, zodat zij langer onafhankelijk kunnen wonen

Er zijn veel gebruiksvriendelijke (technologische) hulpmiddelen op de markt die het leven van inwoners die écht ondersteuning en/of zorg nodig hebben makkelijker kunnen maken. Een lijst met technologieën en hulpmiddelen voor thuis wordt onder de aandacht gebracht bij (potentiële) inwoners die écht ondersteuning en/of zorg nodig hebben om hen te stimuleren zelf aan de slag te gaan met thuishulpmiddelen en/of hulpmiddelen.²³ Hierbij kan ook, indien nodig, extra ondersteuning geboden worden. Een voorbeeld hiervan is het initiatief 't Nije Kuierdroad, waar vrijwilligers worden gekoppeld aan inwoners met een beperking en (technologische) hulpmiddelen leren gebruiken. Daarnaast wordt er vanuit de zorgpartijen gewerkt met de zogenaamde 'ontzorgcentrale'. Cliënten gaan eerst langs de ontzorgcentrale, voordat men langskomt voor zorg. Technologie wordt ook hier als middel voor zelfstandigheid ingezet.

2.2 Samen behulpzaam in de buurt Wat is de opgave?

²¹ [woonagenda-2023-2027 \(oldenzaal.nl\)](#)

²² Actieprogramma Woonagenda 2023-2027

²³ <https://www.prettigoudinsalland.nl/hulpmiddelen-en-technologie/>

Wijken zijn bij uitstek de plek waar mensen wonen en waar de vraagstukken op alle levensdomeinen samenkomen. Zo lang mogelijk zelfstandig wonen kan ook zorgen voor vereenzaming achter de voordeur en voor acute zorgproblemen waardoor bijvoorbeeld crisisopvang nodig is. De opgave is een woonomgeving te realiseren die verleidt tot een gezonde levensstijl en uitnodigt tot ontmoeten. Daarnaast moeten voorzieningen toegankelijk zijn voor alle inwoners. De uitgangspunten van de visie sociale basis Oldenzaal worden meegenomen in de verdere uitvoering van deze wonen, welzijn- en zorgvisie.

Hoe we dat bereiken

Actielijn 3: Inclusieve en leefbare wijken

Actie 3.1: Voorzieningen dichtbij realiseren voor inwoners met een geestelijke en/of lichamelijke beperking

Voorzieningen in de wijk zoals een apotheek of een supermarkt, in eventueel mobiele vorm, helpen de inclusie en het welzijn te bevorderen. Algemeen toegankelijke voorzieningen voor ontmoeting en beweging dragen hier ook aan bij. Door bijvoorbeeld verenigingen en evenementen, dagbesteding/inloopvoorzieningen en thuiszorgdiensten dichtbij te realiseren kunnen inwoners prettig, veilig en langer zelfstandig wonen.

Actie 3.2: Bouwen aan een toegankelijke en uitnodigende leefomgeving

Een toegankelijke fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten draagt bij aan de gezondheid, het welzijn en de sociale cohesie van de gemeenschap. Het creëren van een stimulerende en aantrekkelijke omgeving bevordert een actieve levensstijl en moedigt mensen aan om elkaar te ontmoeten en de sociale banden te versterken. De gezonde fysieke leefomgeving omvat onder andere goed onderhouden openbare ruimtes, fiets- en wandelvriendelijke infrastructuur die actief transport stimuleert, sport- en recreatievoorzieningen, sociale ontmoetingsplekken, goed onderhouden paden/wegen, voldoende groen en een goede luchtkwaliteit. Hierdoor voelen mensen zich thuis, zijn ze fit,

kunnen ze veilig wonen, krijgen ze steun en is de samenhang in de buurt groot. Als het gaat om de openbare infrastructuur kan gedacht worden aan bijvoorbeeld het aanpassen van trottoirs en voetpaden, het reserveren van speciale parkeerplaatsen, comfortabele zitplaatsen en schaduwrijke plekken en voldoende straatverlichting om veiligheid te waarborgen. Bij nieuw- en verbouw van woningen en (her)inrichting van openbare ruimte wordt dit aspect nadrukkelijk betrokken door gemeente, woonpartijen als bouwers en terreininrichters.

Actie 3.3: Bouwen aan een behulpzame buurt

Een belangrijke opgave voor de komende jaren is het werken aan sociale verbinding en wijkgerichte netwerken die in samenwerking met de inwoners en de verenigingen in de wijken. Het welzijnswerk speelt hier een belangrijke rol in. Een concrete uitwerking hiervan volgt in de eerdergenoemde visie sociale basis Oldenzaal van de gemeente Oldenzaal.

2.3 Zorg voor mensen die het echt nodig hebben

Wat is de opgave?

Hoe zorgen wij dat mensen die écht zorg nodig hebben, dat ook blijven krijgen? De komende jaren hebben we te maken met een toenemende vergrijzing en een toenemend tekort aan zorgmedewerkers. De vraag is hoe de zorg op een andere manier te organiseren is en mensen die het echt nodig hebben toch ondersteund blijven worden.

Door de zorgvragen zo mogelijk te bekijken vanuit de aanpak van positieve gezondheid kan er een minder groot beroep gedaan worden op formele zorg. Zwaardere zorg wordt op geconcentreerde plekken georganiseerd. De wijk wordt steeds meer gezien als ideale schaalgrootte voor passende welzijn en zorg. Door te sturen op positieve gezondheid en te werken aan meer zelfstandigheid en samenredzaamheid in de buurt (zie voorgaande paragrafen), zal een deel van de huidige zorgvragen anders worden opgelost.

Hoe we dat bereiken

Actielijn 4: Resultaten van de voorgaande actielijnen gebruiken voor het herdefiniëren van de formele zorgbehoefte en wonen in Oldenzaal.

De partijen in het veld opdracht geven om de formele zorgbehoefte en wonen te vertalen in concrete cijfers en acties en deze af te stemmen met het zorgkantoor, de zorgverzekeraar en gemeente. Deze concrete cijfers en acties vastleggen in de uitvoeringsagenda en gezamenlijk toewerken naar een toekomstbestendig zorgaanbod in de Wlz, ZVW en Wmo.

Actielijn 5: Het stimuleren van samenwerken tussen informele en formele zorg (welzijnsorganisaties, gemeente, eerstelijnsopvang, voorportaal, huisarts, wijkverpleegkundigen, etc.) in de wijk en op lokaal niveau.

De uitwerking kan op veel manieren, maar moet vooral aan het veld worden overgelaten om dit te realiseren. Om de komende jaren zaken makkelijker, eenduidig en toegankelijker te hebben voor zowel de inwoners als de professionals is het van belang om één duidelijk aanspreekpunt te hebben en de sociale kaart van Oldenzaal inzichtelijk en werkbaar te maken. In Oldenzaal hebben we voor het sociaal domein het Sociaal Plein als eerste ingang. Hier werken allerlei professionals samen vanuit de gemeente, welzijn en zorg. De komende periode zal er een doorontwikkeling plaatsvinden van het Sociaal Plein om het nog toegankelijker te maken en het te verbreden.

Daarnaast is het van belang dat op het thema gemeenschapskracht de samenwerking in de keten wordt gestimuleerd. Belangrijk is om zo effectief mogelijk samen te werken en zo veel mogelijk het bestaande Netwerk Welzijn en Zorg Oldenzaal, te benutten. Verder gaat het niet alleen over de samenwerking tussen formele organisaties, maar zeker ook de samenwerking met informele organisaties en inwoners.

De verschuiving van het zorglandschap van formele naar informele zorg raakt niet alleen de inwoner maar alle partijen in de keten. Dit betekent

dat alle partners samen moeten leren en ontdekken hoe en waar de verschillende partnerrollen het beste ingezet kunnen worden.

Actielijn 6: Inventarisatie en realisatie van vereenvoudigen van uitvoering wet- en regelgeving rondom welzijn, wonen en zorg.

Vanuit de gemeente kan gekeken worden naar het versimpelen van wet- en regelgeving rondom nieuwe woonvormen. Ook is het een mogelijkheid om alternatieve woonvormen mogelijk te maken en eventueel te stimuleren. Zo hebben verschillende gemeenten het de afgelopen jaren eenvoudiger gemaakt om samen met familieleden in een huis of op een kavel te gaan wonen in zogeheten pre-mantelzorgwoningen.²⁴ Het vereenvoudigen van de uitvoering van de wet- en regelgeving vraagt om lef en flexibiliteit van de organisatie en haar medewerkers. Medewerkers moeten weten wat er kan en mag en moeten door de organisatie gestimuleerd worden om op een zo eenvoudig mogelijke manier te handelen.

Daarnaast wordt er in de zorg/welzijn relatief veel tijd besteed aan administratie. Die tijd kan niet rechtstreeks worden besteed aan de hulpvraag van de inwoner. De organisaties kijken intern naar waar administratieve regels geschrapt of versimpeld kunnen worden. Een voorbeeld is de pilot 'Anders indiceren' van de gemeente Oldenzaal, waarbij zorgmedewerkers worden betrokken bij het indicatieproces voor Wmo-voorzieningen, waardoor ondersteuning sneller kan worden ingezet. Zo maken we gebruik van de professional die de casus al kent en werken we efficiënter samen vanuit vertrouwen.

²⁴ <https://nos.nl/artikel/2492347-wonen-in-de-tuin-van-je-dochter-steeds-meer-gemeenten-staan-het-toe?fbclid=IwAR1Jp3MgWR5YrCYK1I8Y0lCSrzewbJxl60QnW0AtZ7Z9vUH72e5mHa8tMRs>

3. Van visie naar uitvoering

In deze visie wonen, welzijn, zorg zijn de opgave en eerste actielijnen beschreven. Na het vaststellen van dit document is het de taak en verantwoordelijkheid aan alle organisaties gezamenlijk om hier uitvoering aan te geven, actielijnen verder uit te werken, er een reëel tijdspad aan te koppelen en de benodigde financiering inzichtelijk te maken. Hierbij dient zoveel als mogelijk aangesloten te worden op al bestaande goede ontwikkelingen die er zijn in Oldenzaal. Dit laatste dient expliciet meegenomen te worden in de opdracht aan de kartrekkers voor de uitwerking van de actielijnen.

De uitvoering van deze visie vraagt om gedeeld leiderschap, ieder vanuit zijn eigen expertise en verantwoordelijkheid, goede en heldere communicatie en in continue verbinding staan met elkaar. Het delen van informatie en middelen met elkaar draagt bij aan een effectieve en succesvolle samenwerking.

Het advies is om per actielijn door de trekkende organisatie een plan van aanpak te maken met daarin aandacht voor de eventuele risico's. De tips en aandachtspunten vanuit de inwoners en partners, bijlage 2, worden hierin meegenomen. De ervaring leert dat planvorming onnodig veel tijd in beslag kan nemen, daarom is het advies om niet te lang bij deze fase stil te staan, maar te gaan werken door bijvoorbeeld de 'leren-door-te-doen-cyclus' van Eric Ries. Dit betekent dat in kort cyclische pilots toegewerkt kan worden naar een optimaal resultaat met minimaal tijdsverlies en minimale faalkosten. Een frisse blik kan hierbij de scherpte en vernieuwing aanbrengen. Om de plannen financieel haalbaar en ook uitvoerbaar te maken kan gekeken worden naar bestaande gelden of gelden die beschikbaar zijn vanuit het Rijk in de vorm van (stimulerings)subsidies. Dit speelveld is volop in ontwikkeling. Het is daarom aan te bevelen om scherp te zijn op de mogelijke kansen.

Om te meten wat het aantoonbare succes is van de acties en in hoeverre ze daadwerkelijk bijdragen aan de oplossingen van de opgaven, is het advies aan de samenwerkingspartijen om meetplannen op te stellen en deze gedurende de projectperiode uit te voeren en te evalueren.

Tot slot is er een duidelijke verbinding tussen de opgaven en actielijnen in deze visie. De resultaten op deelprojecten kunnen elkaar positief beïnvloeden. Kortom, ga aan de slag met alle genoemde actielijnen om zo een krachtige samenleving, met zelfredzame, gezonde en verbonden inwoners te realiseren die zich veilig voelen.

Bijlage 1: Uitvoeringsagenda

Opgaven en actielijnen	Acties	Doel(en)	Trekker(s)	Betrokkenen
2.1. Zo zelfstandig mogelijk.				
Actielijn 1: Bewustzijn vergroten bij inwoners over hun eigen rol.	1.1: Bewustwordingscampagnes.	<ul style="list-style-type: none"> - Bewustwording van inwoners, om eigen regie te pakken om tijdig de uitdagingen van het leven vorm te geven. - Transformatie van formele naar informele zorg versterken. 	Gemeente Oldenzaal	<ul style="list-style-type: none"> - Inwoners (die écht ondersteuning en/of zorg nodig hebben met hun mantelzorgers en professioneel begeleiders) - Welzijn
	1.2 In gesprek gaan met inwoners en wonen, welzijn- en zorg professionals.	<ul style="list-style-type: none"> - Transformatie van formele naar informele zorg versterken. - Versterken eigen regie, zelfredzaamheid en samenredzaamheid. 	Gezamenlijk	<ul style="list-style-type: none"> - Inwoners (die écht ondersteuning en/of zorg nodig hebben met hun mantelzorgers en professioneel begeleiders) - Welzijn - Gemeente - Zorg - Wonen
Actielijn 2: Meer mensen in een passende woning.	2.1 Bestaande huurwoningvoorraad inventariseren op toegankelijkheid.	<ul style="list-style-type: none"> - Inwoners die écht ondersteuning en/of zorg nodig hebben lang(er) zelfstandig kunnen laten wonen. - Inventarisatie om inzicht te krijgen in wat nodig is. 	WBO Wonen	
	2.2 Voldoende goede, passende, betaalbare en beschikbare woningen voor ouderen en aandachtsgroepen, conform de opgave benoemd bij 2.2.	<ul style="list-style-type: none"> - Inwoners die écht ondersteuning en/of zorg nodig hebben laten functioneren in hun eigen leefomgeving. - Inwoners die écht ondersteuning en/of zorg nodig hebben lang(er) zelfstandig kunnen laten wonen. 	Gemeente Oldenzaal en WBO wonen	<ul style="list-style-type: none"> - Inwoners (die écht ondersteuning en/of zorg nodig hebben met hun mantelzorgers en professioneel begeleiders) - Woonmarktpartijen

Opgaven en actielijnen	Acties	Doel(en)	Trekker(s)	Betrokkenen
	2.3 Doorstroming op gang brengen.	- Een geschikte woning voor iedereen. - Inwoners die écht ondersteuning en/of zorg nodig hebben lang(er) zelfstandig kunnen laten wonen.	Gemeente Oldenzaal i.s.m. WBO Wonen	- Inwoners (die écht ondersteuning en/of zorg nodig hebben met hun mantelzorgers en professioneel begeleiders) - Woonmarktpartijen
	2.4 (Thuis)technologie en hulpmiddelen introduceren bij inwoners, zodat zij langer onafhankelijk kunnen wonen.	- Inwoners die écht ondersteuning en/of zorg nodig hebben lang(er) zelfstandig kunnen laten wonen. - Regie over het eigen leven verhogen.	Welzijnsorganisaties Zorgorganisaties	Inwoners
2.2 Samen behulpzaam in de buurt.				
Actielijn 3: Inclusieve en leefbare wijken.	3.1 Voorzieningen dichtbij realiseren voor inwoners met een geestelijke en/of lichamelijke beperking.	- Inwoners die écht ondersteuning en/of zorg nodig hebben lang(er) zelfstandig kunnen laten wonen. - Regie over het eigen leven verhogen.	Gemeente Oldenzaal	- Inwoners (die écht ondersteuning en/of zorg nodig hebben met hun mantelzorgers en professioneel begeleiders) - Welzijn - Wonen
	3.2 Bouwen aan een toegankelijke en uitnodigende leefomgeving.	- Transformatie van formele naar informele zorg versterken	Gemeente Oldenzaal	- Inwoners (die écht ondersteuning en/of zorg nodig hebben met hun mantelzorgers en professioneel begeleiders) - Welzijn - Wonen
	3.3 Een behulpzame buurt realiseren.	- Inwoners die écht ondersteuning en/of zorg nodig hebben laten functioneren in hun eigen leefomgeving. - Inwoners die écht ondersteuning en/of zorg nodig hebben lang(er) zelfstandig kunnen laten wonen.	Gemeente Oldenzaal	- Inwoners (die écht ondersteuning en/of zorg nodig hebben met hun mantelzorgers en professioneel begeleiders) - Welzijn - Woonmarktpartijen

Opgaven en actielijnen	Acties	Doel(en)	Trekker(s)	Betrokkenen
2.3. Zorg voor mensen die het echt nodig hebben.				
Actielijn 4: Resultaten van de voorgaande actielijnen gebruiken voor het herdefiniëren van de formele zorgbehoefte en wonen in Oldenzaal.	Herdefiniëren van de formele zorgbehoefte.	<ul style="list-style-type: none"> - Juiste verdeling van schaarste vanuit de zorgverdeling. - Passende zorg tijdig leveren aan inwoners die dat écht nodig hebben. 	<ul style="list-style-type: none"> - CarintReggeland - Zorgfederatie Oldenzaal - Zorggroep Sint Maarten 	<ul style="list-style-type: none"> - Andere zorgpartijen - Zorgverzekeraar
Actielijn 5: Het stimuleren van samenwerken tussen informele en formele zorg (welzijnsorganisaties, gemeente, eerstelijnsopvang, voorportaal, huisarts, wijkverpleegkundigen, inwoners etc.) in de wijk en op lokaal niveau.	Stimuleren van samenwerking tussen informele en formele zorg.	<ul style="list-style-type: none"> - Realiseren van de doelen in deze visie. 	Gezamenlijk	<ul style="list-style-type: none"> - Zorg VVT - Welzijn - Gemeente - Andere zorgorganisaties en 1^e lijn - Inwoners
Actielijn 6: Inventarisatie en realisatie van vereenvoudigen van uitvoering wet- en regelgeving rondom welzijn, wonen en zorg.	Inventarisatie en realisatie van vereenvoudigen van uitvoering wet- en regelgeving rondom welzijn, wonen en zorg.	<ul style="list-style-type: none"> - Minder bureaucratie voor inwoners. 	Gemeente Oldenzaal	

Bijlage 2: Tips en aandachtspunten van partijen die hebben meegedacht op de oplossingsrichtingen

Bijlage 3: partijen die hebben meegedacht tijdens het proces van opstellen

AB Hulp
Adviescommissie Participatie Oldenzaal
Aveleijn
BiOns
Blij wonen - huurderscommissie
Carintreggeland
Cliëntenraad Zorgfederatie Oldenzaal
Cliëntenraad Zorggroep Sint Maarten
Dagelijks Leven
Gemeente Oldenzaal
HAGRO
Home makelaar
Humanitas onder dak
Inwoners
Impuls
Interakt Countour
JP van den Bent
KBO, afd. Oldenzaal
Menzis
Noabershof
NVA Oldenzaal
Rabobank Twente Oost
RIBW GO
Sociaal plein Oldenzaal
Stichting Winot/de Werkwijzer
Thuisgenoten/BTK
Tzorg
WBO Wonen

Wijkkracht
Zorgfederatie Oldenzaal
Zorggroep Sint Maarten

Bijlage 4: afkortingen en begrippenlijst

Aandachtsgroepen	Mensen die dak- en thuisloos zijn, die uitstromen uit een intramurale (zorg)instelling, statushouders en diverse groepen mensen met sociale of medische urgentie.
Formele zorg	Alle zorg die geleverd wordt door beroepskrachten, de betaalde zorg.
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord.
Geclusterde woonvormen	Zelfstandige woonvormen waar ouderen bij elkaar kunnen wonen en samenleven. Een clustering van minimaal 5 (nultreden) wooneenheden. Minimaal 50% bestemd voor 55-plussers. Er is een gezamenlijke ontmoetingsruimte op locatie of elders, mits bestemd voor bewoners van deze woonvorm.
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
Grijze druk	De grijze druk is het aantal 65-plussers als percentage van het aantal 20-64-jarigen.
Groene druk	De groene druk is het aantal personen jonger dan 20 jaar als percentage van het aantal 20-64-jarigen.
GRZ	Geriatrische Revalidatie Zorg.
Informeel zorg	Informeel zorg is zorg waarvoor niet betaald wordt als dienst. Het gaat om zorg door familie, vrienden, burens of vrijwilligers.
IZA	Integraal Zorgakkoord.
LG	Lichamelijk gehandicapt.
MGZ	Medisch Generalistische Zorg.
MPT	Modulair Pakket Thuis: Met het MPT kunnen verzekeren de zorg van één of meer Wlz-aanbieders thuis krijgen. Verzekerde kan er bij het MPT ook voor kiezen om bepaalde zorgvormen in natura van een Wlz-zorgaanbieder te ontvangen en de overige zorgvormen zelf in te kopen met een persoonsgebonden budget (pgb).

Nultredewoning	Woningen waarbij de belangrijkste vertrekken (woonkamer, keuken, slaap- en badkamer) zich op één woonlaag bevinden. De woning en de belangrijkste vertrekken zijn zonder trappen te bereiken.
Positieve gezondheid	Een bredere kijk op gezondheid, uitgewerkt in zes dimensies. Met die bredere benadering draag je bij aan het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. Én om zo veel mogelijk eigen regie te voeren.
Respijtzorg	Vervangende zorg – respijtzorg. Iemand anders neemt de zorg een tijdje van de mantelzorger over.
VG	Verstandelijk gehandicapt.
VPT	Volledig Pakket Thuis: wordt verleend door of onder verantwoordelijkheid van één Wlz-aanbieder. Deze aanbieder is verantwoordelijk voor de coördinatie van de totale zorg aan verzekerde.
Wlz	Wet langdurige zorg.
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning.
WOZO	Rijksprogramma wonen, ondersteuning en zorg voor ouderen.
Zorggeschikte woning	De woningen voldoen aan de technische vereisten uit de stimuleringsregeling zorggeschikte woningen. > 30% woningen verhuurd aan mensen met Wlz-indicatie. Na oplevering 3 maanden gereserveerd voor deze doelgroep. Er is 24-uurs toezicht vanuit de zorg.
ZVW	Zorgverzekeringswet.

Opstellen document en begeleiding van het proces:

Disclaimer
Deze rapportage is tot stand gekomen met medewerking van de opdrachtgevers en hun achterban. Alle rechten voorbehouden. Healthnovum aanvaardt geen aansprakelijkheid voor het gebruik van dit rapport anders dan waarvoor het is opgesteld en aanvaardt geen aansprakelijkheid jegens andere partijen dan de opdrachtgevers.